

5281

ACC. N.R.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Emil Jönsson
 Härad: Luggude Adress: Hornsborg
 Socken: Väsbyön. fl. Berättat av: densamme
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1861 i Väsby

Uppteckningen rör Gamla släkter och deras
verk och gerningar.

Man kan knappast tänka att eftervärlden skulle något få veta om de gamle, ifall inte något upptecknades derom. Till att börja med, får jag berätta om min egen släkt och skulle det göras fullständigt, så hinner nog ej min återstående livstid det till, men det blir endast ytligt och när jag kommer ut ifrån ämnet genom någon särskild händelse, så får jag ta den medan jag då för tillfället kommer det ihåg, annars blir det glömt. Det är ett gammalt. 50 sid.

Skriv endast på denna sida!

hemman ett par kilometer i norr om Håsky kyrka, som kallas för Lönskog. Namnet kommer inte deraf att der växte skog av lönn, ty der fins ej ett enda träd av den sorten och har troligen aldrig funnits. Jag har för öfrigt, i all min tid, nägonsin sett lönnträd i hela Fullen varken enskilda eller i skogar. Nej namnet skulle ha kommit deraf, att der var så lugnt i skogen. Lignskog uttalas Lunske; och urartat till Lönske, ty ända från som jag vet genom öfverförelse, 1750, var och har varit kringvävt med skogar, halvmils vida. Den förste som jag vet namnet på, som nämnde om Lönskog från 1770 till 1809 hette Anders Månsson. I den tiden låg byvägen igenom gården och skogen i väster ut emot Brunnby socken. Denne Anders Månsson

hade 8 barn, sex söner och två döttrar. Lö-
erna hette: Måns Andersson, Nails Annersson
Annars Annersson, Per Annersson (som skrevs
alltid med f), Tryls Annersson och Jöns Anners-
son. Döttrarna Hana och Boel. Det före-
kom aldrig på landsbyggen, att någon fick
mer än ett namn i dopet. Om en "döter"
gifte sig, så fick hon likväl alltid behålla sitt
plicknamn, man kunde t. ex. så heta: Hana Jönsa
Boel Annars Jöns, eller nämndamansmor, eller
nämndamanskan, så ook "Hana" Måns döter,
Boel Måns döter. Dessa förenämnde 8 barn kal-
lades ook allmänneligen för: Lönsko Måns,
Lönsko Annars, Lönsko Per, Lönsko Tryls o. s. v.
Nails Andersson kom in på gifte hos en man
i Väsby Hovgård i Kyrkobyn. Mannen kallades
för Klängen och hade 2 döttrar, av vilka

den ena Kerstena blev gift med "Nails" An-
nerssen och kallades sedan "Kerstena Nailsa".
Anners Annerssen köpte genom gifte och utlös-
ning ett hemman i Plöninge, och blev far till
riksdagsmannen Sven Andersson i Plöninge,
samt sönerna Nils Andersson och Göns Andersson.
Nils Andersson blev hemmansägare i Näärp,
och kallades, redan i ungdomen, för Anners Anners"
"Gi-svin" (gödsvin) med anledning av hans ovanliga
anlag för fetma. Han kunde inte, om han satt
på en stol eller bänk, lägga det ena benet över
det andra. Han hade en son, som blev sergeant
och kallade sig Roumestan, som hade samma
anlag för fetma. Fadren fick slaganfäll och
sergeanten dog något över 40 år gammal. Anders
Andersson var äldst. Tis Andersson blev skeppare
och bosatte sig i Nyhamn, i Brunnby socken.

5
Jöns Andersson blev hemmansägare i Tunne-
berga i Jönstorp's socken, men hans bröder tyckte
han var fattig, en gång de helsade på i hans hem
och blivo endast trakterade med sill och bröd.
Truls sade då, "jag tror det begynner bli fattigt
för dig bror." Nails Annersson skulle ju
"lösa ut" den ena halvdelen av hemmanet, till den
andra "dotern", systern till Hjerstena. Denna an-
dra blev gift med en gruvarbetare som hette
Löv. Men Nails Annersson berättade tretti
år derefter, hur han gav härads hörding Åberg
ett tusen riksdaler för vunnna sak, och då
vann han processen d.v.s. den andra arvingen
fick intet. Men Hjeran slog honom innan han
dog. Hans äldste son Anders dog fullvuxen (30 årig) och
den andre, Magnus stupade 36 år gammal, av fylle
och likadå en son Johannes. Nails blev svagsint

en lång tid innan han dog. Måns Andersson
Lönke Måns, han bodde som ungkarl, hos sin
bror Nils Andersson "Vången" i Ås-gården. De
två bröderna beslutade då att bygga den stora
Ås-gårdsmöllan 1840. En grundläggarmurare
som kallades Store Berge, född i Mäarp
anordnade opp-muren i Ås-gårdens hög, åttakantig.
Under tiden Måns Andersson bodde hos sin bror
var det en blygsam flicka, vem det var har fallit
mig ur minnet, men möjligen någon från Löva-
släkten som trodde sig få liksom revenge för
förlusten på processen med hans bror, emeller-
tid betalte hon tio kronor, eller lovade tio kronor
(riksdaler i den tiden) åt en annan flicka som bodde
i Pottenburg och som därför kallades Potta-Lissan
att hon skulle gå till Måns Andersson och
fria för henne, så att det lyckades, och blev

giftsmål av. Lissa åtog sig uppdraget,
man kom under vägen att resonera så,
att det vore bättre att fria för sig själar, än
för vänninnan, och det gjorde hon också.
Måns blev förbluffad; men tänkte möjlig-
en, bättre med en fågel i handen än tis i skog-
en, och hon fick ja, och han gifte sig med henne.
och arrenderade en gård under Kirapperup som
heter Tvenningsörp. År 1830 kom min Fars
Morbror till Lönshög och frågade (efter hans
egen utsaga) "om Hana ville gå med honom
till prästen". Och det svarade hon, att hon ville.
De gifte sig, och denne mannen hette Jöns Jöns-
son ifrån Långaröd, löste ut de hennes bröder
och den andra systern, som gifte sig med
Store Jönsa Anners (Anders Jönsson i Väsby 12=4)
Dennes ägor gränsade intill Lönshögs ägor vid

södra sidan om Lönskog. Således blev det nu
Jöns Jönsson, som 1832 vardtägare till Lönskog. Här
föddes, med tiden, 8 söner men ingen "dotter". Hana,
var sjukt, de förste 2 åren, troligen vatten i lugsäcken
men en professor Rosensköld i Ramdösa lyckades
bota henne. Sönerne "Lönskogägarna" hette: Petter
Jönsson, Anders Jönsson, Jöns Jönsson, Nils Jönsson, Johan-
nes Jönsson, Magnus Jönsson, Bengt Jönsson, och Emil
Jönsson. Alla kunde skriva och läsa bra och
hade gått några veckor i skola hos klockaren i
Väsby och kanske ett par veckor hos en gammal sold-
at som hette Ljöberg. Efter några år köpte
Jöns Jönsson (den gamle) ett hemman i Smedstorps
by i Bruenby socken. Sonen Anders skulle be-
der och vara föreståndare, ty der var och är ännu
en mer än fjärdels mil lång väg emellan Lönskog
och Smedstorp. Men när Anders regerat något år

sporde Jöns Jönsson (g.) att sonen hade en av pig-
orna med barn. Då var det Jöns Jönsson av Borg
slagen, lät bädda sig ner i den fina vagnen,
och fick någon av de andra att köra dit till
Lundstorp och se till vad åtgöras skulle. Jag
vet inte, men troligen fick pigan något tusen
daler. Barnet en pojke, blev en bra karl, en man
vid gruvan. Snart sålde Jöns Jönsson Lundstors-
hemmanet och lyckades förtjena ett hundratusen
daler, d. v. s. jämt som det i den tiden kette, en tun-
na guld" = $16,666\frac{2}{3}$ riksdaler. Jöns Jönsson åktade
det ringa, ty han sade: hundratusen, är de något.
Hundra tusen e de nådt" sa Jöns Jönsson i Lönshög,
blev till ett ordspråk i hela Jönas skulet i Fullen.
Nu må man tänka Jöns Jönsson hade pengar och
gav sig till att handla med hästar, spannemål
och byggde 2 stora grästenslångor och en stor

stulebkwarn. Långorna byggdes i akel och men-
ing att dela hemmanet midt åtta och sålde så, var
dera halvdelen till sönerna Anders och Nils.
Dock fortsatte de att för sin fars räkning, handla
med hästar. Jöns Jönsson omtalade ofta, att han
varit för hävadsrätten i Mörsarp ett hundra gån-
ger i sin livstid, i processer om hästhandel m. m.
som följande berättelser komma att visa.

Jöns Jönsson (g.) byggde ävenledes en stor stulebkwarn
på stulben var en stor ek vid vägen emot gården.
Godt om ektimmer blev det vid rotkuggningen,
när det odlades och aldrig fanns en så stor st-
ulebkwarn i hela Kullens 10 socknar som den
i Lönshög. Men sedan en "holländsk väderkwarn
byggdes i Lönstorp och Nils och Hans Andersson
Byggt Väsky holländska väderkwarn och kanske
det också var för mycket lugne av skogen för

värden, så sålde Jöns Jönsson möllan till sin sväger, min Farfar, Måns Nilsson i Långaröd, som flyttade dit och satte upp den som stablea-Mölla, genom att gräva ned en gruvligt stor ekstock i jorden och stöttades med grova knedetiörer och stora stenar. Stubblemällan stod på en i jorden rotad ekstulebe. Min Farfar hade haft förut en liten husbehovs-quarn, som var byggd i gården på den ena längan och kunde endast gå, om det bläste från köter eller rydvest, ty den kunde inte "dräjas" som det kallades. Men denna nya stablea-Lönskog-quarnen fick luft under vingarna, ty den sattes ut på yttersta kanten på Farfars ägor emot sjön (Örserunt) och Lerbergets fiskläge. Quarnen sattes upp 1854. Den förste möllaren som hade arrende

rat denna möllan i Långaröd, var en som hette
Gottschalk, som jag minns, och denne blev se-
dermera ägare till holländska kvarnen i Trjels-
träde, der ännu en som har dem. Men efter
Gottschalk, blev en cusin till mig, Magnus
Nilsson (Måns Nilssons sonson) möllare för
sin fack, min farbrors Nils Månssons träk-
ning, till dess farbror sålde både hemman
och mölla till ^{Jöns Jöns} ~~Jöns~~ sväger (i andra sidan)
Måns Andersson på Krenningstorp och Lönshög.
år 1874. Men Måns Andersson hade ingen
möllare eller noggran tillsyn att "dreja"
möllan rätt i vind, utan en stormnatt, då
möllan stod i bakvind, så blåste hon omkull.
Sedan möllan fallit omkull, såldes hon och flytt-
ades till en svägers till min farbror (han hette
Anders Nilsson i Gösstorp i Vikens socken).

Der har den stått sedan dess. Men jag har
sport att Anders Nilssons son Nils Andersson som
sednast ägt möllan, rygligen dött och kvarnen
nedrivon 1937. Men Jöns Jöns söner
tecknade sälja bägge sina Chalvelar till deras
morbror Måns Andersson på Svenningsörp
som sålunda kom att äga hela Löneshög.
Måns rev ner de store grästenslängerna och
lade grunden till ett ståtligt böningshus i
två våningar av tegel och lade en ofantlig
stor stenvägg av de skjutna stenarna om-
kring en stor trädgård, nyplanterad, söder om går-
den. Dessutom byggde han en mycket stor stall-
och gårdslänga. Allt detta under tiden han lev-
de på Svenningsörp. Hans hustru Lissa skulle
bo på Löneshög, ty de komms nog i synnerligt gott
överens, för jag minns min Master var och helsade på

henne och då sade Lissa: "Bara jag får se Måns,
så blir jag arg." Nå ja, hon regerade med sådan
järmspira på Lönskog, att Måns ej heller mycket
trivdes der. I en nisch i grundvåningen stod tre
bildstoder av bränd lera från Höganäs. Dessa
två pojkar och en flicka, skulle föreställa deras
barn, ty de hade 2 pojkar och en flicka. Sådana
bildstoder gjordes vid Lerkärls och Tegelfabrik-
en i Höganäs. En stor bild av greve Erik
Ruth greveans grundläggare stod på en öpp-
en plats mellan skolan och den äldsta kyr-
kan. Några bilder stod i tivoli-parken. En
Stenbocks-bild sprack i bränningen, men
hoplappades och ställdes i en Inspektör Lind-
ströms trädgård. Stora häst-huvud av bränd
lera prydd stallhusen i övre och nedre Höganäs.
Fru Lissa på Lönskog nämde att Måns ville

ställa till ett ståtligt silverbröllop, att in-
viga den nya boningen, men yngste sonen svar-
ade då: "Det är bättre att vi väntar i fem år
till, ty då kunnen vi fira trettiåriga kriget."
Men baron Gyllenstjerna på Krapparp lyck-
tes förtryta på att Måns Andersson blev så måg-
tig på Lunningtorp och i synnerhet när sönerna
bede Du till baronen en gång han var på Len-
ningetorp. Baronen gjorde anmärkning på att
att stallrummen i hästspiltorna voro för små.
Gäsvarede den äldste (Svid): "Du har inte större."
Någon ny arrende-kontrakt fick varken Måns
eller hans son. Då var der fem st. småtorp,
vardera med 10 tunland jord, som var för sig, be-
talade sin arrende summa till baronen.
Men när Lunningtorp överlätts till en som
hette Göran Witting på Kockenkub, och gift med

Knut Eskilssons "döter" i Gyckult (En ättling till min Fars släkt. Min Farfar, Måns Nilssons i Långaröd, Brorssons dotter.) Dessa fem småbruk skulle höra till Svenningstorp och stackarne måste sälja sitt lösöre och resa till Amerika. Auktion på tre av ställen på en dag jag var der. Men Witting spela konkurs. Torparna, småbrukarne hade alltid rest sig bra på sina 10 tunland. Men baronen fick lara sitta i 10 år i en rullstol. Fru eller Mor Lissa på Lönskog, var förunderligt sparsam. Hon hade beställt bordknivar och gafflar av grovsmeden Leon Persson ("Lulee") i Wäbby. Dessa knivar blev så tjocka och otympliga att de inte skulle kunna bräckas eller förslitas genom skurning på många år. En gång då min Master var hos Lissa, kom dit en fattig fiskare

17
-ring, som hette Källbergskan, och sålde fisk.
Mor Lissa köpte efter mycket prutande och
när hon skulle betala så påminde hon om,
att fiskakärningen blivit skyldig ett öre på
växel förra gången och det skulle betalas nu.
Källbergskan sade: "Kan nog hända, men ett
öre mor, det gör ju ej så mycket." Men Lissa
påstod att det skulle vara rätt som rätt var.
"Ja men ett öre, mor." Men det kunde ej bli
för bättre än hon måste geitta av ett öre
till den rika frun Lissa på Lönshög. Alltså
när Nils Andersson blev av med Lönshög-
storp, så inköpte han sin Farfar hemman,
som då ägdes av sin Farfar Nils Månsen
i Långaröd. Det hette N:o 4 Långaröd, och i areal
något större än Lönshög. Nils lät riva ned
den gamle gården och flytta den fram mot

Höganås. Byggs på det då nyss upp-
komna sättet, med en stor stall-länga vid ena
sidan och en stor lagärs-länga vid den andra
sidan och ett ståtligt böningshus mitt fram
emellan och på något avstånd fr. lagårdarne.
Nu skulle gården kallas "Månstorp", som
det ännu heter. Allt emellanåt gick Månst,
som tagit att bo på Månstorp, hem till familj-
en på Lönskog. Alltid med en stor cigarr i mun-
nen och en väldig spåserstock i handen och stötte
häftigt stocken i marken och blåste köken rätt
opp emellanåt. Han var bred i ryggen, medel-
måttigt lång och tjock. Korta polissonger. Han
gick alltid hemma med en långpipa i munnen.
Ända från ungdomen, då han bodde hos sin bror
Nils Andersson, brukade han gå med lång tobaks-
pipa, och kom en gång in till prästen Warlin

i Väsby, med långpipan i munnen, men prästen
blev rasande och körde ut Måns. Lönks Truls,
(leror till Måns) rådde också en gång han gick
genom prästgården, att möta prästen. Som det
ofta då i tiden brukades vid hälsning, att endast
fatta i möss-skärmen eller hattbrättet och öppna
liten, så gjorde Truls på det viset, öppnade endast
och lyfte i mössan, men prästen gick till honom
och gav honom en öfil så mössan föll av, och
prästens röt: "Tar du inte av mössan så ska jag
lära dig." Truls teg, tog upp sin mössa, men han
gick nog en annan väg när han gick till sin fäte
enö i Trägalyske. Thorens hette honom och blev gift
med Truls. Fyrketigen från Trägalyske och en
annan Fyrketig från Omakärr, mynnade båda
ut till prästgården och göra så ännu. Thorens far
hette Vils Gudmundsson i Trägalyske. En gam-

mal vals som sjöngs med en visa om Thågalyska
Thoren, torde nu vara fullkomligt utglömt. Den
gick: Thågalyska Thoren och Thågalyska Thoren
Tycka pågarna om. Dessmellan en slags
annan trallande repris. Andra verk:
"Frigar e lite minner och Frigar e lite minner
men lika så tjock. Dessmellan andra repri-
sen. Om man spelade eller nämde om den
valsen, så blev genast Truls Anders söner ra-
sande. Lonsönerna tror jag inte ens känna Tonen.
Måns Andersson skulle betala min Far-
bror 30 tusen kronor (riksdaler) för hummanet,
och en viss dag utsattes då betalningen skulle er-
läggas kontant. Några dagar förut kom Farbror
Nils Månsson hem till min Far och bad honom
vara närvarande och hjälpa till att räkna peng-
arne, så att inte han bleve lurad. Ja det lovade

Fär, och gick dit den utsatta dagen. Men det
hördes inte av några hemmanshandlare på hela
dagen, förr än långt ut på kvällen. Då kom
Lönshöj Måns och hade sin brorson Magnus Nils-
son med sig, från Hogåren. Pengar hade de i sedlar,
mest riksdaler och räknade upp trettitusen
riksdaler. Men Fär som nog följde med, på-
stod att det endast var 29 tusen. Då måste de
räkna om igen och befans vara endast 29 tusen.
Men då måste de lägga fram ett tusen riksdaler
ytterligare. Således var det deras mening att de
skolat lurat honom på ett tusen riksdaler, om
det lyckats. Inte annars hade de haft ett tusen
till rättes genast och visste nog att det inalles va-
rit tretti. De hade nog dragit ut på kvällen, för
Nils Månsson skulle varit rusig, ty de visste att han
brukade supa. Köpmännen fingo kvitto, traktering

och reste hem. Min far stannade kvar till
dagen efter, men nu var det lördagskväll och
ingen insättning i Kullens sparbank förr än om
en hel vecka. Nils Månsson fick Nils Jönsson och
Jöns Jönsson i Långaröd, bägge sina kusiner och
inbrödes kusiner, samt hemmansägare, att vara på
vakt, både natt och dag, över pengarna. Om dagen
bara en av dem, men alla tre om nätterna.
Ingen av sönerna var vid hemmet. Nu var det
sig så, att i den veckan blev jag sänd till Lerberget
för att köpa fisk, och somstigen gick förbi min
Farbrors hus (Landsvägen mellan Höganäs och Ler-
berget fanns inte då) så fick Farbror syn på mig
och kom ut barbravad och ropade på mig. "Kom
in," sade han, "jag har lovat att du ska få något."
Jag följde med in. Där var så Nils Jönsson i
Långaröd. Farbror sade då: "Kom med här ut

i kammaren. Jag följde med honom i kam-
maren, der en stor gammaldags kista stod.
Nyckeln tog Farber i fickan på en gammal
rock, på väggen i stugan. Han öppnade kistan
och aldrig har jag sett sådan syn. I kistan
låg fullt med lösa sedlar, som en massa fjäder
eller torra löv, hoprörda i ett virrvarr av alla
sorters sedlar, 50-lappar, hundralappar och tior.
Men huvudsakligast tior. Tretti-tusen rik-
daler upplösta på detta sätt, fyllde upp mest
hela kistan, liksom omringörda med en kräppa
"Du ska få", sade Farber, i det han stack högra
handen ned till botten vid kistans ena ända,
och körde i sedlarna, så att de trängde upp
mot axeln och förde så, följande botten
med handen fram emot andra ändan på kist-
an. Jag stod och ryste, och kalla håret genom

fors mig, då jag tänkte: han tar säkert en
hel famn full sedlar och ger mig, men vad
skall jag berbergera så många pengar uti.
Sakta for han igenom, alljämnt nere vid
botten, och min spänning vätte för varje
sekund. Men då han nådde till andra ändan
i kistan, drog han upp handen och höll då
en tiarikesdaler sedel, en enda, mellan tummen
och pekfingeret. "Den ska du ha", sade han, "till
ett par stövlar, när du ska läsa dig fram". Jag
var verkligen hans "Gudson" och hans hustru, min
"Gumma". Hon var syster till Anders Nilsson
i Götstorp i Vikens socken. Jag blev så överrask-
ad genom min misslyckade illusion, att jag
måste anstränga mig, att återfå oronheten,
samt tacka och lofta för så stor gåva. Men
till ett par stövlar väckte de Driksdalerna ej till

ty ett par kostade 12 riksdaler. Alla begagnade
i den tiden halvtörlar. Då 1874, var ännu ej kom-
mit resår-fjärvorna, men i nya skotyg skulle vara
"knirk" (=knarr). Jag hörde när en piga beställde
nya skor, och begärte, om så det kunde läggas
ovanligt mycket "knirk" i skorna. "Jo, så skona-
karen, jag ska lägga för 12 skilling mer knirk i
var sko, än vanligt. Det ville hon gerna betala.
Den som hade mest knarrande störlar av alla,
var vår pastor, en liten ofantligt leukig man, som
hette Sandahl. När han kom in i skolsalen, så
knarrade hans störlar, när han marscherade om-
kring klasserna, så att ingen kunde tala så det
ej förbrunklades av hans "knirkande" störlar. Sho-
makarne funns på all slags nya onoder. För-
st skulle skoderna vara spetsiga emot lära,
men nu, när vi skulle ha våra konfirmations-

stövlar skulle de vara fyrkantiga framme
om tå-näsan, så att stort tomsum bildades
vid tilltån. Alla bönder hade sådana halvstöv-
lar, men barn och ungdomar hade snöskor med
läderremmar. En säker egenskap hos dessa halv-
stövlar var, de smala skäften. Man skulle ju
kunna hava dem inunder byxorna, ty ingen ha-
de numera knäbyxor, utan alltid långbyxor,
sen 1820. Man kunde vid vått väglag eller snö,
stoppa byxorna i stövlarna, men blev då buckla
vid knän. Men det tycktes också vara en egen-
domlighet, att alltid den ene stöveln (stajlen)
kunde möjligtvis dragas på foten, men den andre
stöveln var vanligen hart nära omöjligheten
att få på. Man må påminna sig, att det var
lika dant med Portos stövlar (i de tre musketärn).
Antingen det berodde på att stövlarna ej voro

lika stora (det påstås att ingen människa ska kunna göra en rätt kula, med alla sidorna lika stora och alla vinklar rätta.) eller också derpå att folkets "skänkar" ej vore lika stora. Nog ar, att få stövlar på, var svårt, men att taga dem av var värre. Jag minns en fjärdingsman som skulle övernatta på tingsstället i Möraarp. I själva tingshusets hållarvåning var sex eller åtta sängar, breda så att i värsta fall kunde tre ligga i varje, men inga sängkläder utom bottnen, en slag starkt buldanstygg, var som en spänd hängmatta. Ingen belysning bestod, men ville någon våga på ett ljus, fick han ha sådant självt med sig. Men det förekom sällan. Som det kunde fås köpa alla sorters fyller på gästgävergården (i samma hus) så togo naturligtvis de, som måste övernatta i de kalle

sängarna, lite till bästa, så att de ej alltid
voro så "klara i knoppen". Han hette Lars An-
derson och kallades för Knava Larssen. Om
kvällen hade han med besvär tagit av sig stöv-
larne, men som han var lantlig och brukade
komma upp i "rättan tid", så steg han upp in-
nan det var ljus. Han kanske strökt en sticka,
emellertid kände han igen stövlarne, som ock
så stodo på samma plats under sängen där han
ställt dem om kvällen förut. Men siomer voro
de "opprätinatiga", och ville inte gå på. Hver
mycket han drog i stropparne, så gick det ovan-
ligt trögt. Den ene gick han så ändtligen på,
"och hade de gått på i går, så skulle de gå på
i dag, det antogs som säkert, och den andre stöv-
len tvingades ock på med tiden. Fötterna suto
som i skruvstäd, och när det blev ljusare,

så upptäcktes att stövlarne förbytts, höger på vänster och tvärtom. Telet måste ändras, ty stövlarne pekade utåt med tårna. En god vän måste hjälpa Lars ar med stövlarne. Andra gång gick det något lättare att få dem på, men lättare att få skrottet att tystna blev det ej, ty ännu kanske någon skrattar derät. Nå ja, min Morrs Mosters man, Truls Nilsson i Wäsby, hade haft skomakare der hemma och fått sytt nya stövlar. Dem skulle han ge ha på när han gick till kyrkan. Min Mor var i hans hem vid hemkomsten från kyrkan. Som naturligt gick den ene stöveln någorlunda skapligt att få på, men den andre varit mycket svår och trångskaptad. Vid hemkomsten från kyrkan, måste hustrun hjälpa till att dra av stövlarne, ty själv kunde han inte. Den

en gick också av, men den andre kunde inte, oaktadt flera personers hjälp, på möjligt vis tas av mannen, utan han lade sig på ugnbänken att vila sig och spekulera. Skära i sönder en ny stövel liknade ju ingen bråkåd, som några föreslog, men det ville inte Truls Nilsson. Men plötsligt fick han idé. Han for upp och tog en stark linnehandduk och knöt den om den ena stängan som var fästad under bjälkarna, över kachelugnen och gjorde en ögla som han kunde träda foten igenom. Det gjorde han, och baklänges kunde han så ligga på ugnbänken och draga eftersom han förmådde och vila sig dessemellan. Således lyckades han smärningom något kvarts-tunn i sänder, tills han efter en halv timmes förlopp fick av stöveln. Men arg var

Truls och lovade att skomakaren skulle allt
"pina dö," få låsta upp "stojlen" för samma "körv."
De gamle fortfor att begagna sådana smala
halvstövlar ända till slutet av förra seklet.
Jag minns min nabos döttrar ontalade hum-
deras far när han kom hem och var något
rusig, ingen kunde få av honom störlarne
utan han måste ligga natten över med stö-
rlarne på i sängen. Nå väl Farberor Nils
Månsson lyckades bewara sina pengar till
lördagen och blev den störste insättaren i
Hullens Sparbank för tillfället. Men ingen
fick enligt reglementet insätta mer än 2000
riksdaler på en bok (eller en hand) Hur det
klarades vet jag inte, men som banken redan
då var en millionbank, så ändrades väl
reglementet. Jag har ofta tänkt på, varför de

hade hoprört seddarna på det förut om-
tälade sättet. Jag tyckte nog då, att det var
en galenskap och ohymnighet, för att roa sig
vid isynen, men nu kan jag förstå att det
nog kunde vara method i galenskapen. Ingen
människa skulle kunna först bräcka repp-
kistan och sedan i en hast hopsamla, in så-
dan gäsadens liknande driva och stoppa i
fickor eller påse, och i hörs eller plånbok
dugde inte, samt skulle vid skyndsamt flykt
tappas och lemna spår efter tjuren. Om än
minst en av vakten vakade och dörren till
skatthammaren stod på glänt, så om vakten
sunnade skulle ovilkorligen buller förorsakas
och tidsutdräkt, väcka och varsko dem sovande.
Dessa försigtighetsmått, voro kanske av nö-
den, i synnerhet som man visste att tjuren

som varit lagligen straffade och i den tiden
suttit på "vatten och bröd", visstades och bodde
endast några hundra meter derifrån och att
en ficktjuv stal från min Farbror Nils Måns
son, vid lösöre-auktionen kort innom plånbok
med ett par hundra riksdalers innehåll.

Nå väl, Måns Andersson ägde således bägge
dessa hemman Månstorp och Lönsköp på sam-
ma gång. Jöns Jönsson skulle ha undantag
av Lönsköp och det skulle ofta Lissa, Måns An-
ders hustru, tillmäta och snål var hon. Hur stort
undantaget var vet jag just inte, men hela det
gamla boningshuset och hela dertill med belägna
trädgården med sina skyhöga alnstjörke päron-
träd och många andra fruktträd ingingo i undan-
tagelseförmåner. Så behagade Måns göra en
kättring av byvägen som kom ifrån Väsby

kyrkaby, så att den skulle gå rak i från Hö-
nsjöns och Anders (Anders Jönsson nr 4 Väskby) utmed
något skogskift och rak emot Gösarps rågång
och ut emot ett gammalt hus som kallas för
Lejtorgshuset på Lönshogs yttersta hörn vid Lön-
ningstorp. Men dervid kom vägen att skola
gå rätt långt Jöns Jöns undantagshus, alldeles in
till fönstren eller väggen och igenom trägård-
en. Men Jöns Jönsson protesterade och det kom
till process vid Mörrarp. Processen drog ut
på tiden och vittne in kallades från bägge
sidor. Ett par karlar som vittnat emot Jöns
Jönsson bodde i de små husen inne i Brunnby
som gränsade till Lönningstorp. Efter
hemkomsten från tinget gick Jöns Jönsson
dagen efter för att se dem och "skälla dem ut",
som han sade. Jöns Jönsson var en jätte, bred

i ryggen och starkare än de flesta i försam-
lingen. Han hade en röst som hördes igenom
hela huset var han kom in. Han talade ofta
för sig själv om han var ute och gick. Han
brukade också svärja alldeles förskräckligt.
Nå han skulle gå bort och tala vid dessa båda
vittnen som nykt nämdes. De voro möjligen
rädda för honom, men först kom han in till
den ene och den var nära döden, ty han hade
tagit in "röttelkrud" (arsenik) i förtroendet över att
han vittnat falskt. Jöns Jönsson gick ut ifrån
honom och tog både dörren och övre dörrträt
ner när han gick ut och erlogt hans egna ord:
"så när jag kom till den andre satanen, så
hade han mä tad ing röttelkrud o lå o kröv
på golled, o daj dö mä daj djävlana samma
da bägge tu." Den ene hette Per Lilja, men

jag kommer ej i håg den andres namn.
Till slut vann Jöns Jönsson processen och vägen
kom att gå rändt trädgården så länge Jöns Jön-
sson bodde der. Men så en dag sålde Jöns Jönsson
hus och trädgår till Måns Andersson, samt
öfverenskom att få trehundra riksdaler om år-
-et kvartalsvis fördelat, i stället för undantags-
-förmåner. Då flyttade han till sin son An-
-ders Jönsson N:6 Hålsby och bodde der till sin död
85 år gammal. Det nämndes att han talade så högt,
jag tror inte han kunde viska för en gång kom
han till ett naboställe, der jag var, och frågade
när folket sutto vid middagsbordet: "Kan jag få
tala ve de Rasmus." Jo, de gingo ut i ett annat
rum och stängde dörren efter sig. "Kan du låna
me ett halt stop brännvin för der e kommen
en satan te me, som ja e tvungen o bestå på."

"Jo de kan du väl få", svarade Rasmus Jönsson och höllde uppi en flaska det begräddat. Men Jöns Jönsson hade framställt sitt hemliga ärende så ljudligt att varenda människa i hela gården måste höra det, så folket tyckte han kunde gott sagt ifrån genast. Måns Andersson sålde Lönshög till sonen Arvid Normansson och Månstorp i Långaröd till yngste sonen Thomas Normansson. Arvid 23 år gammal, så blev det föräldrar-nus igen och Lissa regerade en tid, tills Kapten N. P. Andersson i Wäxjö N:4, som gift sig med Store Jönsa Andersson dotter, Elna Andersson köpte Lönshög av Lissa. Då var Måns Andersson död. Lissa skulle inte ha undantag

men bo i ett hus på N° 4. Lönshög hvestad 38 tu-
sen kronor. Efter ett par år dog hon och snart
även sonen Thomas Normansson. Men han
hade haft Månstorp i 10 års tid, och derjämte
farit omkring med en liten ångtröska, som
sköttes med lejt folk. På samma tid som
Lissa på Lönshög låg på sitt yttersta, låg och
så Jöns Jönsson i Lönshög på sin dödsledd, hos
sin son Anders Jönsson N° 6 Västby, endast om-
kring 200 meter från Lissas hus. På en dag
kom Anders Jönsson in till sin far och berättat-
te att nu är Lissa på Lönshög död. Jöns Jöns-
son svarade: "Ja, så, e nu den satans häringen
dö, då kan väl ja mä få dö." Det var nem-
ligen en slags vidskeplig inbillning från

upminnes lider bland de gamle, att om det
utbröt storm eller oväder under tiden ett
lik låg "ovan jords" (obegravet) så skulle man
inte vänta att det upphörde förr än den men-
-riskan kom i jorden. Så trodde Jöns Jönsson
nog att han inte kunde få dö, förr än Lissa
på Lönsköp kom i jorden. Jöns Jönsson tyckte
inte om de nye snickarnes likkistor. De
vore med en massa skruvar och bleckstjär-
-nor "o skitt", som inte de gamle brukte. De sku-
-lle spikas med starka spik i locket mena-
-de han. Han gick därför själv fema sex år
innan han dog, till en gammal snickare
på Lerberget, nära en mil från Väsby,
och fick gjort en likkista hos en som hette
Gödstorpa Pål, för billigt pris. Jöns Jönsson
dog inte genast efter Lissa, men of långt

Jöns Jöns åtta söner blev, Anderé, hemmans-
ägare i Väsby, Jöns, hemmansägare i Långaröd.
Nils hemmansägare i Allerum "Duvbolet",
Johannes hemmansägare i Östergötland, Peter
och Emil, grosshandlare i Stockholm och Magnus
ängslätsförare i Newyork, samt Bengt Lindskog
droshäkeriägare och hästhandlare i Stockholm.
Deras efterkommandes bedrifter blir för vidlyftigt
omtala och dessutom ligger det ej tillräckligt långt
tillbaka i tiden. Lå det kanske någon efter mig
derom berättar i någon hembyggskalender.
Jöns Jönsson i Lönshög hade en bror, som ägde stam-
hummet i Långaröd. Han hette Bengt Jönsson
och var gift med en syster till Per Grinabäck
onen hade inga barn. Hustrun var från Vikens
socken. Bengt Jönsson tog en av sin brors söner

till adoptivson och skänkte honom Jöns Jönsson
hela stamhemmanet i Långaröd N° 5. Denne blev
gift med en fröken Fogelgren från Viken. Jöns
adoptivsonen dog ("döo") aldrig sade onan dag i den
tiden bland allmoget. Han döo långt innan både sin
far och farbror. Den gamle Bengt Jönsson
levde tills hans yngre bror Jöns Jönsson Lönsköp
var rätt gammal, omka 75 år. när Bengt begrovs.
Vid begravningen skulle ju Jöns Jönsson Lönsköp
och Per Lwinabäck (Per Andersson) göra prästare-
ne. Men som det var långt till kyrkan, så bruka-
de alla åka och Jöns Jönsson och Per Andersson
placerades på främsta vagnen, före likvagnen.
De skulle sitta och hålla var sin stav med sv-
art sorghol på högtiden till ära. Men så var

der på landsvägen planterade alnträd och des-
sa utgöra en ydig allé, som då var ganska mycket
nedhängande med grenarne så att då Jöns Jönsson
satt beskidligt och höll upp sörjstaven, floret fastna-
de i kvistarne och måste hästarne stannas, annars
hade det slitit sönder floret. "Lai sicket satan
skitt, de hugger fatt i lasen", utropade Jöns Jönsson
"Ja, sade Per Lwinabäck, du ska hålla det lätta
mer, så att inte de kan hugga fatt, och skrig inte
så högt för de hörs så illa", förmanade Per, men
Jöns Jönsson sade: "De gir ja satan, va nytta.
gör de, må säddena staga" (stakar). I 25
år hade Jöns Jönsson undantag från Lörskog
och under denna tid arbetade han mera än
hela sin föregående tid. Han åtog sig allihanda
grova arbete, såsom att dika stora diken, rot-
hugga skog, barka eke på rot stående, lägga

Långa stammar (gäre), hugga ved, m. m. I
sin ungdom åtog han sig ett år, att ensam arhug-
ga allt gräset för hela byn i Långaröds ängar.
Han hade en ovanlig styrka ända in till 80 års
ålder. Hans äldre bror, Bengt Jönsson i Långaröd
var deremot en vekling, som endast drack my-
cket brännvin, gick och höll sig i väggarna och hade
delirium ibland. Han brukade ha en tunnsliten
gammal träsko på i bädden, på den foten som
låg närmast husturen, för att inte denna skul-
le trampas på hans liktornar. Den träskon kalla-
des för "nattaträskon". Gummans liktornar ak-
tade han föga. Denne sländige Bengt Jönsson
var högfärdig i hjärtat, ty han sade alltid ifrån
när han rådde prästen: "Ja vill säga du te
de du". Alla som hade onustager hatade han
En gång hade vi en klockare-vikarie, som

hade stora mustager och var med på Bengt Jönssons systers begravning (hon var gift med Nils Hansson i Trägalcke). När Bengt Jönsson fick syn på klockaren, utropade han: "Jai, sicken en faskens sk-t, han har mustager mä, ja extermeraren för noll och inte värde". Men en annan gång han sänt bud efter mig och min kusin som varit i Amerika (Nils Månssons son) för att av rydfikenhet få se och tala vid oss, ty vareken han eller hans gumma, hade någon sin sett mig, och inte den andre sen han kom från Amerika. Men vi hade bägge stora mustager och kände gubbens aversion. Vid kvällskaffet fick han först syn på, att vi hade mustager och sade då: "Ja tror fasken i den att ni har monstascher osse". Men dervid teg han och vi endast svara "ja", men trodde strax, att han skolat "skällt ut oss". Vi

voro båda omkring tretti år och inte vidare "bänge".
 Jöns Jönsson i Lönskog drack också, enligt hans eg-
 en sons uppgift, så mycket brännvin som ett stort
 skepp kunnat flyta i, men han blev aldrig redlös,
 mer än en gång, men jul, då han låg i 15 graders
 kyla ute ett par timmar och fick fräckt sin hätt-
 sa, annars hade han nog blivit ett hundra år gammal.

En syster till Jöns Jönsson och Bengt Jönsson,
 var gift med min Farfar Måns Nilsson i Långaröd.
 Hon hette Rigel Jönssdöter. Måns Nilssons far
 hette Nils Månsson och hade åtta barn, sju "söner"
 och en "döter". Sönerna hette: Måns Nilsson i
 Långaröd, Eskil Nilsson i Ramlösa, Jonas Nilsson
 i Laröd, Lars Nilsson skoghus, Bengt Nilsson i Löt-
 åkra, Per Nilsson Lund i Nyhamn och Jöns Nilsson
 i Långaröd, samt dottern Hana, gift med Nils
 Pålsson i Buskeröd. Alla voro hemmansägare.

men Per Nilsson Lund och Måns Nilsson hade gått i någon sorts navigations-skola och varit skuttskeppare någon tid. Måns Nilsson, min Far-Far var den förste bonde i Långaröds, Buskeröds och Esperöds byar, som skaffade sig s. k. Engelsk plog. Engelsk plog var endast att skilja på fört-varande svenska plogar, att vändskivan var av järn och en rist-kniv satt i plogåsen, samt plog-socken ett skär som med en hylsa trädde på ploghuvudet. Fört var plogen av bara trä, till ås, start och vändskiva (välten) och endast en järn-bell fästad på plogkroppen. Sådana Engelska plogar gjordes och begagnades ända fram till 1880, innan plogar av bara järn allmänt tagit överhand. Måns Nilsson odlade opp större delen av N° 4. Långaröt, vartill hörde 85 tunnland, samt byggde

ny hela gården vid enskiftet 1824. Han sat-
te opp den forut omnämnda kvarnen från Lön-
skog. Han söp ock mycket brännvin, liksom
svågrarne Bengt Jönsson Långaröd och Jöns Jönsson
i Lönskog. Ansågs även vara mycket stark. I grän-
sen på Måns Nilssons ägor, mot Öresunds sidan
fanns, när jag var liten, två stora Vikingahögar.
Den ene kallades för Lone höj, och den andre, trafstajns-
höj. Numera troligen kaserade för den nye landsvägen Hög-
anäs Helsingberg. De gamle Jäder brukade ibland,
på den tiden, att genom något varsel underrätta nä-
ra släktingar om sin inträffade död. Än genom
en väldig "buff" i loftet, än genom starka slag på
fönsterposten, eller häftiga knackningar på rut-
orna, än genom personligt avskeds-handtagande,
allt midt i nätterna. Jag har även några gånger

själv hört sådant. Men denna gång vill jag
endast omnämna vad som tilldrog sig vid min
FarFars död 1869. En natt på vår sidan nämnda
år, väcktes vi kl. 1 a 2 på natten plötsligt av ett st-
arkt buller, liknande en tiopunds-säck som fallit
från takåsen ned på loftet, över stugan, med så-
dan "duns", att bjälkarna svigade och hela huset
darrade. Vi satte oss upp i bäddarna och undra-
de vad det kunde vara, ty ingen förklaring passade
dertil. Men min Mor, som hört sådant, i sitt
hem, sade då: Det är säkert varsel för nå-
gon som är död i släkten och det får vi nog
snart "spörja". Om dagen därefter kl. 8 a 9 kom
en kom en pojke, en av Nils Måns söner ri-
dande på en häst och berättade att FarFar
var död och att det skulle ringas kl. 10 och

grävas graven samma dag. Varje hushåll
måste själva skaffa ringare och dessa
brukade vanligen efter ringningen gräva
graven genast. Ingen lödgrävare och in-
gen kyrkovaktmästare fanns ännu. Nåns
hade inte varit sjuk mer än ett par dagar,
varom vi ingenting visste. Han skulle be-
-ta kolik och tog därför in ett stort glas
brännvin med stark-peppar. Men detta
medel tog livet snart derefter, av honom.
Troligen hade han ingen arsenik hemma,
annars brukade de gamle ta in sådant
mot kolik. Hans bror, min Fars Farbror
Jöns Nilsson 12de Långavärd, tog något för stor
dosis arsenik för sin kolik och blev också
om några timmar själv ett lik, oaktat som
mötgift inmunnigades stor mängd söt mjölk.